

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЙОГО ВИДИ

Анотація. Розглянуто сутність сільського господарства, яке відіграє важливу роль у зміцненні економіки нашої країни, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язанні соціально-економічних проблем. Здійснено теоретико-методичний аналіз визначення сутності сільського господарства та основних його галузей.

Аннотация. Рассмотрена сущность сельского хозяйства, которое играет важную роль в укреплении экономики нашей страны, повышении жизненного уровня населения и решении социально-экономических проблем. Осуществлен теоретико-методический анализ определения сущности сельского хозяйства и основных его отраслей.

Annotation. The article discusses the essence of agriculture, which plays an important role in strengthening the economy of our country, increase of living standards of the population, and solving the socioeconomic problems. The theoretic and methodical analysis of determining the essence of agriculture and its basic industries has been carried out.

Ключові слова: сільське господарство, сільськогосподарське виробництво, рослинництво, тваринництво, сільськогосподарська продукція.

Сільське господарство України являє собою складний і різноманітний об'єкт, що визначається сукупністю природних, технічних і суспільних чинників та вивчається різноманітними науками. Виходячи з цього великого значення набуває підвищення рівня теоретичної, а особливо практичної підготовки майбутніх економістів, зокрема опанування ними професійних знань і практичних навичок з методики і форм, видів і способів проведення статистичного спостереження сільськогосподарського виробництва, розробки та аналізу статистичних даних з урахуванням особливостей даної галузі народного господарства та сьогоденного стану її розвитку [1].

Саме в аграрному секторі виробляються продукти харчування для населення країни, сировина для переробної промисловості, забезпечуються інші потреби суспільства. Від розвитку сільського господарства багато в чому залежать життєвий рівень і добробут населення: розмір і структура харчування, середньодушовий дохід, рівень споживання товарів і послуг, соціальні умови життя. Попит населення на товари народного споживання майже на 75 % покривається за рахунок цієї галузі економіки.

Основною метою статті є розкриття сутності сільського господарства та основних його видів.

Питанням ефективності сільськогосподарського виробництва, її аналізу та засобам підвищення присвячено безліч наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, зокрема Доманчука Д. П., П. Друкера, Месель-Веселяка В. Я., Саблука П. Т., Шличака О. М., М. Мескона та інших. Питанням виробництва продукції рослинництва займалися багато науковців: Саблук П. Т., Крестьянінова В. В., Мармуль Л. О., Лукомець В. М., В. Федоренко, Євчук А. Л., П. Гайдучкий, М. Малік, В. Месель-Веселяк, Б. Пасхавер, Вершина Л. М., Борисенко О. П., Соколов І. Д. та багато інших. Проте більшість досліджень містить рекомендації загальнодержавного значення, а вивчення окремо кожного регіону вимагає більш детального опрацювання.

Сільське господарство є досить специфічною галуззю матеріального виробництва, і йому притаманний ряд особливостей. В економіко-статистичній літературі зустрічаються різні точки зору на це питання. Так, першою особливістю сільського господарства вважають або землю – головний засіб виробництва, або переплетіння економічного процесу відтворення з природним процесом відтворення. Окремі економісти називають тільки ці дві головні особливості, інші – значно більше. За певної умовності всі особливості сільського господарства можна згрупувати в такі три основні групи: природні, економічні та соціально-економічні [1].

Сільське господарство – одна з найважливіших галузей господарського комплексу України, яка відіграє важливу роль у зміцненні економіки нашої країни, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язанні соціально-економічних проблем. Проте рівень розвитку його продуктивних сил значно відстає від народногосподарських проблем. Сільськогосподарське виробництво розвивається на основі тих самих економічних законів, які визначають розвиток і розміщення всього народного господарства. Водночас тут відзначаються і деякі специфічні умови розвитку цієї галузі, пов'язані з природними особливостями сільськогосподарського виробництва.

Великий вплив на розвиток і розміщення сільського господарства має дія природних факторів, таких, як кліматичні умови, ґрунтовий покрив, водні ресурси. Саме вони впливають на розвиток і розміщення цієї галузі народного господарства.

У структурі сільського господарства виділяють дві основні галузі – рослинництво і тваринництво. Залежно від соціально-економічних умов та рівня розвитку сільського господарства співвідношення між цими галузями в обсягах його продукції змінюються. Дана структура наведена на рисунку.

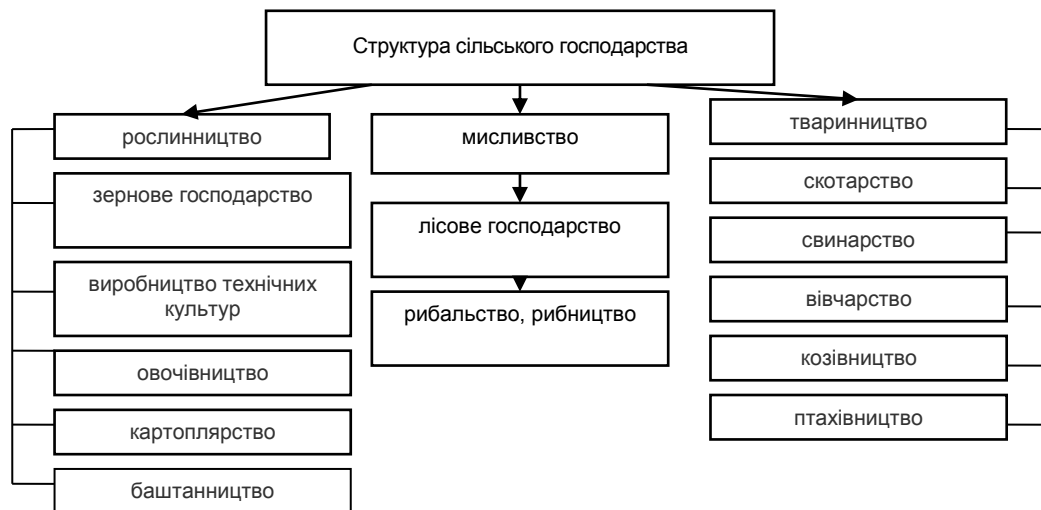

Рис. Структура сільського господарства

У свою чергу, рослинництво за видом продукції, що виробляється, поділяється на ряд галузей: зернове господарство, виробництво технічних культур, картоплярство, овочівництво і баштаництво, плодівництво, польове кормовиробництво [2].

Що стосується способу виробництва окремих культур, то до складу рослинництва входять такі галузі, як рілляництво, овочівництво, баштаництво, плодівництво, ягідництво та лукивництво.

Основними галузями тваринництва є скотарство, свинарство, вівчарство з козівництвом, птахівництво та ін.

Рослинництво є однією з найважливіших галузей сільського господарства України, яка забезпечує виробництво продуктів харчування рослинного походження, сировини для харчової, легкої, фармацевтичної, комбикормової та інших галузей промисловості, кормів для сільськогосподарських тварин. Рослинництво – це певна сукупність видів економічної діяльності і послуг, у результаті яких виробляється продукція рослинного походження.

Завдання статистики рослинництва такі: всебічна характеристика стану і розвитку рослинництва; вивчення масових явищ і процесів, що відбуваються в цій галузі сільського господарства; виявлення і дослідження впливу факторів, що визначають її стан і розвиток; встановлення невикористаних резервів збільшення обсягів продукції рослинництва та підвищення її якості; характеристика місця і значення рослинництва в аграрному секторі і в народному господарстві країни. Тваринництво, як і рослинництво, є основною галуззю аграрного сектору [2].

Тваринництво – це сукупність споріднених галузей сільського господарства, що займаються розведенням сільськогосподарських тварин, тобто свійських тварин для виробництва цінних продуктів харчування (молока, м'яса, яєць, меду та ін.) і сировини для багатьох галузей переробної промисловості (м'яса, вовни, шкіри, пуху тощо). Тваринництво дає живу тяглову силу (коней, волів та ін.) і основне органічне добриво (гній). З продуктів і відходів тваринництва одержують деякі корми (молочні відвійки, кісткове борошно тощо), а також лікарські препарати (лікувальні сироватки, гормональні препарати і т. д.).

Сільське господарство є однією з основних галузей народного господарства, оскільки виробництво продуктів харчування – перша умова життя безпосередніх виробників. Водночас воно є сировинною базою легкої та харчової промисловості. Попит на сільськогосподарську продукцію постійно зростає, оскільки збільшується кількість населення, особливо міського. У сільському господарстві, як і в інших галузях суспільного виробництва, відбувається постійний розвиток і вдосконалення продуктивних сил, і на цій основі зростає ефективність сільськогосподарської праці, що дає змогу з меншою кількістю робочої сили виробляти більше продукції.

Наук. керівн. Гриневиц Л. В.

Література: 1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с. 2. Лукінов І. І. Стратегія і механізм реформування АПК України / І. І. Лукінов // Вісник ХДАУ. – 2001. – № 5. – С. 26–34. 3. Мочерний С. В. Економічний словник-довідник / С. В. Мочерного ; за ред. д.е.н., проф. С. В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с. 4. Бланк І. А. Словник-довідник фінансового менеджера / І. А. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 480 с.